

אור אליהו

[א] בגמ': "אמו מזרעת אודם שממנו עור, ובשר, ושערות ושחור שבעין. והקב"ה נותן בו רוח, ונשמה, וקלסתר פנים, וראיית העין, ושמיעת האוזן, ודבור פה, והלוך רגלים, ובינה והשכל". כך היא הגירסא שלפנינו. אמנם בגליון הש"ס של רבינו הוסיף לאחר תיבת "ושערות" תיבת "ודם", ולאחר תיבת "ובינה" תיבת "ודעה". והיינו שצריך לגרוס: "אמו מזרעת אודם שממנו: עור, ובשר, ושערות וד, ושחור שבעין. והקב"ה נותן בו רוח, ונשמה, וקלסתר פנים, וראיית העין, ושמיעת האוזן, ודבור פה, והלוך רגלים, ובינה, ודעה והשכל"¹. ונראה הטעם, שכיוון שאמו מזרעת אודם, ודאי שהדם, שהוא אדום, בא ממנה. ועוד שבפסיקתא זוטרתא (תזריע) כתוב שאביו ואמו נותנים לו יחד עשרה דברים. ואם לא נגרוס "דם" נמצא שיחד הם רק תשעה דברים. ולגבי "דעה" אולי הטעם. שבקהלת רבה (ה, ב) ובפסיקתא זוטרתא (שם) כתוב, שהקב"ה נותן לו עשרה דברים. ואם לא נגרוס גם כן "דעה", נמצא שישנם רק תשעה דברים.

¹ וכן הגירסא, שמאימו מקבל גם את הדם, ומהקב"ה גם דעה, בפסיקתא זוטרתא (תזריע): "אמו מזרעת אדום. ממנו עור ובשר ודם ושער ושחור שבעין. והקב"ה נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים ודעת ובינה והשכל וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור שפתים והילוך הרגלים". וכעין זה גם בקהלת רבה (ה, ב). וכן הוא במאירי (קדושין ל ע"ב), פירוש הרא"ש על התורה (במדבר יב, יד), רבינו בחיי (ויקרא יב, ב), עמר נקא (במדבר יב, יד), כלי יקר (במדבר ו, כד) ועוד.